

9 дәріс. Қазақстан Ұлттық Банкінің жүргізетін қайта қаржыландыру саясаты

1. Қазақстан Ұлттық банкінің пайыздық саясаты
2. Қазақстан Ұлттық Банкінің жүргізетін қайта қаржыландыру саясаты
3. Базалық ставка

1. Қазақстан Ұлттық Банкінің пайыздық саясаты

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2020 жылғы 5 мамырдағы № 62 және Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2020 жылғы 5 мамырдағы № 56 бірлескен қаулысына сәйкес банктік қарыздар береді. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 6 мамырда № 20593 болып тіркелді

Тұрақты қол жеткізу операциялары (тұрақты тетіктер)-ашық нарық операцияларының нәтижелері бойынша қалыптасқан өтімділік көлемін түзету жөніндегі ақша-кредит саясатының құралдары. Тұрақты қол жетімділік операцияларының негізгі мақсаты ақша нарығының қысқа мерзімді пайыздық мөлшерлемелерінің құбылмалылығын шектеу болып табылады. Бұл операциялар банктердің бастамасы бойынша жүргізіледі.

Ұлттық Банк өтімділіктің қысқа мерзімді тапшылығын бастан кешіретін және жиынтығында мынадай шарттарды қанағаттандыратын банкке қарыз береді:

- банк өзінің депозиторлары мен кредиторларының мүдделеріне қатер төндіретін және Қазақстан Республикасының қаржы жүйесінің тұрақтылығына қатер төндіретін тұрақсыз қаржылық жағдайы бар банктер санатына немесе төлемге қабілетсіз банктер санатына жатқызылмаған.

- Банктің Ұлттық банк алдында мерзімі өткен берешегі жоқ;

- банк қарыздың жалпы шарттары туралы шартқа қосылды.

Қарыз банкке күнтізбелік он төрт күннен тоқсан күнге дейінгі мерзімге үш реттен аспайтын мерзімге ұзарту мүмкіндігімен беріледі. Барлық ұзартуларды ескере отырып, қарызды пайдаланудың жалпы мерзімі бір жылдан аспайды.

Ұлттық Банк қарыз бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету үшін банкке тиесілі мынадай активтерді қабылдайды:

1) нарықтық активтер;

2) нарықтық емес активтер.

Бағалы қағаздар келесі шарттарға сәйкес болған кезде өтімділігі жоғары және тәуекелі төмен болып саналады:

- Қазақстан Республикасы қор биржасының ресми тізіміне енгізілген;

- бағалы қағаздарды кепілге беретін банк мұндай бағалы қағаздардың эмитенті болып табылмайды;

- Standard & Poor 's, Moody' s Investors Service және (немесе) Fitch рейтингтік агенттіктерінің бірін жіктеу бойынша Қазақстан Республикасының егеменді рейтингінің деңгейінен төмен емес тәуелсіз рейтингі бар.

Қарыз бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету ретінде қабылданатын нарықтық активтердің тізімі және оларға дисконттар Ұлттық Банктің ресми интернет-ресурсында орналастырылады.

Қарыз сомасын Ұлттық Банк нақты немесе болжанатын қысқа мерзімді өтімділік тапшылығының ең жоғары мөлшерінен аспайтын мөлшерде айқындайды.

Қарыз бойынша сыйақы мөлшерлемесі екі пайыздық тармаққа ұлғайтылған қарыз берілген немесе ұзартылған күні қолданыста болатын Ұлттық Банктің базалық мөлшерлемесі деңгейінде қарызды толық көлемде өтеген күнге дейін тіркеледі.

"Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы" Заңға сәйкес Ұлттық банк жүзеге асырылатын ақша-кредит саясаты шеңберінде қаржы нарығындағы сыйақының нарықтық мөлшерлемелеріне ықпал ету мақсатында базалық мөлшерлеме бойынша сыйақы мөлшерлемесінің деңгейін белгілейді.

Базалық мөлшерлеме-бұл Ұлттық Банктің күтуі бойынша нарыққа қатысушылар арасындағы бір күндік қарыздар бойынша қаржы нарығында қалыптасатын пайыздық мөлшерлеме. Өз кезегінде банктер базалық мөлшерлемені несиелер бойынша сыйақы мөлшерлемесін анықтау кезінде эталон ретінде пайдаланады деп күтілуде. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі 2015 жылғы қыркүйекте кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемесін айқындау кезінде бағдар ретінде енгізілді.

Ұлттық Банк Ұлттық Банкте ашылған банктің корреспонденттік шотына ақша аудару арқылы қарыз береді.

Ұлттық Банк банктің ең төменгі резервтік талаптарды сақтауын және Банктің Ұлттық банк алдында мерзімі өткен берешегінің жоқтығын тексереді. Ұлттық банк уәкілетті орган мен Ұлттық Банк қол қойған қарыздың жалпы шарттары туралы шартқа қосылу туралы хабарламаны не қарыздың жалпы шарттары туралы шартқа қосылудан бас тарту туралы хабарламаны банк туралы уәкілетті органның мәліметтері Ұлттық Банкке келіп түскен күннен бастап бес жұмыс күні ішінде банкке жібереді.

Егер банк қарыздың жалпы талаптары туралы шартқа қосылғаннан кейін банкті уәкілетті орган өзінің депозиторлары мен кредиторларының мүдделеріне қатер төндіретін немесе Қазақстан Республикасының қаржы жүйесінің тұрақтылығына қатер төндіретін тұрақсыз қаржылық жағдайы бар банктер санатына немесе төлемге қабілетсіз банктер санатына жатқызса, Ұлттық Банк уәкілден шешім алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде банктің Қазақстан Республикасының қаржы жүйесіне қатысуын тоқтатады. қарыздың жалпы шарттары туралы шартта банкке қарыздың жалпы шарттары туралы шартқа қатысуды тоқтату туралы хабарлама жібереді, сондай-ақ қарыздың жалпы

талаптары туралы шартқа Банктің қатысуын тоқтату туралы уәкілетті органды хабардар етеді.

Ұлттық Банк алдын-ала кепіл туралы болжам жасайды. Ол банктің нарықтық емес активтер кепілімен қарыз алуға тұрақты дайындығын қамтамасыз ету және қолдау мақсатында жүзеге асырылады және уәкілетті органның банк ұсынған нарықтық емес активтердің Қағидалар талаптарына сәйкестігін тексеруді және олардың құнын айқындауды қамтиды. Кепіл препозициясынан өтпеген нарықтық емес активтерді Ұлттық Банк Қарыз алу үшін банк жүгінген жағдайда Банктің міндеттемелерін қамтамасыз ету үшін қабылдамайды.

Кепіл препозициясы-банкке қарыз берілген жағдайда, Ұлттық Банктің кепілге қабылдауы үшін қолайлы Банктің нарықтық емес активтерін Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті органның (бұдан әрі – уәкілетті орган) айқындауы жөніндегі алдын ала рәсім;

Қарыз берілгеннен кейін Ұлттық Банк банктің қарыз бойынша міндеттемелерінің орындалуына, Банктің қарыздың жалпы талаптары туралы шарттың, қарыз шартының және кепіл шартының талаптарын сақтауына, қарыздың қамтамасыз етілу шарттарына мониторинг жүргізеді.

Агенттік (ФР АРР) айына кемінде бір рет Ұлттық банкке банктің қаржылық жағдайына мониторинг жүргізу нәтижелерін, Банктің қорландыру жоспарын орындауы туралы мәліметтерді және нарықтық емес активтердің сипаттамалары туралы ақпарат нысаны бойынша Ұлттық Банкте кепілдегі нарықтық емес активтердің ағымдағы жай-күйі туралы мәліметтерді жібереді.

Қарызды мерзімінен бұрын қайтару үшін негіз болып табылатын фактілер анықталған кезде, ФР ЖРҚ немесе Ұлттық Банк осындай фактілер анықталған күннен бастап бір жұмыс күні ішінде бір-бірін хабардар етеді.

Банк қарыз бойынша міндеттемелерді орындамаған немесе тиісінше орындамаған жағдайда Ұлттық Банк қаржы тұрақтылығын қамтамасыз ету және банк қызметі туралы Заңның 7-2-тарауында көзделген төлемге қабілетсіз банктерді реттеу жөніндегі шараларды қабылдау туралы мәселені қарау үшін қарыз бойынша банктің дефолты туралы уәкілетті органға хабарлайды, сондай-ақ уәкілетті органнан заемды іске асыру туралы шешім қабылдау үшін екінші деңгейдегі банктердің тізбесін қарыз шарты бойынша қамтамасыз ету болып табылатын нарықтық емес активтер. ФРЖ ЖРҚ Ұлттық Банкке сұрау салу жіберілген күннен бастап бес жұмыс күні ішінде екінші деңгейдегі банктердің тізбесінде көрсетілген пруденциалдық нормативтер мен лимиттердің сақталуын ескере отырып, осындай активтерді өткізу туралы шешім қабылдау үшін екінші деңгейдегі банктердің тізбесін ұсынады.

Ұлттық Банктің талаптарын қанағаттандыру Ұлттық Банктің кепілдегі нарықтық активтерді өз меншігіне айналдыруы жолымен және уәкілетті орган немесе банктердің кредиттік портфельдерінің сапасын жақсартуға маманданған

ұйым немесе банктің нарықтық емес активтерінің ипотекалық ұйымы жіберген тізбеден Ұлттық Банктің талаптарын басқа банктерге қанағаттандыру мақсатында банктің нарықтық емес активтерді өткізуі жолымен соттан тыс тәртіппен жүргізіледі, кепілге қойылған.

2. Қазақстан Ұлттық Банкімен жүргізілетін қайта қаржыландыру саясаты

Жоғарыда айтылғандай, Қазақстан Ұлттық Банкі қайта қаржыландырудың бірыңғай мөлшерлемесін белгілейді, ол ақша нарығының жалпы жай-күйіне, кредиттер бойынша сұраныс пен ұсынысқа, инфляция деңгейіне және инфляциялық күтулерге байланысты айқындалады. Қазақстан Ұлттық Банкі өзінің пайыздық саясатын мемлекеттік ақша-кредит саясатын іске асыру мақсатында нарықтық пайыздық мөлшерлемелерге ықпал ету үшін пайдаланады.

1993 жылдан бастап ҚР Ұлттық Банкі пайыздық саясатты жүргізу кезінде негізінен қарама – қайшы міндеттерді шешті: бір жағынан, кредит саласында толыққанды нарық үшін жағдай жасау, екінші жағынан-өндірістің одан әрі дағдарыстық құлдырауына жол бермеу.

Осы мақсатта Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі 1992 жылы белсенді және пассивті операциялар бойынша коммерциялық банктер белгілейтін пайыздық мөлшерлемелерге тікелей шектеулерді пайдаланудан бас тартты, маржаны жойды (пайыздық деңгейін Ұлттық Банк белгілейтін қайта қаржыландыру есебінен коммерциялық банктер беретін кредиттерді қоспағанда). Сонымен қатар, мақсатты үкіметтік бағдарламаларға орталықтандырылған несиелер негізінен жеңілдетілген пайыздық мөлшерлемелер бойынша берілді.

01.02.1992 Қазақстанда 25% мөлшерлеменен қайта қаржыландырудың бірінші ставкасы белгіленді. 01.07.1992 65% дейін өсті. 01.07.1993 110% дейін өсті. 08.12.1993 қазірдің өзінде 240% құрады. Ұлттық Банктің аукциондар арқылы сатылатын несиелері бойынша мөлшерлеменің өсуі қарастырылды, ал 1994 жылы экономикадағы нақты пайыздық мөлшерлемелердің оң деңгейіне кезең-кезеңімен жақындау. 10.01.1994 270%, ал 05.12.1994 230% құрады.

Пайыздық мөлшерлемелер деңгейінің өзгеруі, әдетте, республикада өткізілетін кредиттік аукциондардың нәтижелеріне негізделді. Ұлттық Банктің аукциондар арқылы сатылатын несиелері бойынша мөлшерлеменің өсуі қарастырылды, ал 1994 жылы экономикадағы нақты пайыздық мөлшерлемелердің оң деңгейіне кезең-кезеңімен жақындау.

1994 жылы Қазақстан Ұлттық Банкі Республика Президентінің бағдарламасынан туындайтын желіні жүргізді және 1994 жылдың екінші жартысынан бастап қайта қаржыландыру мөлшерлемесі алғаш рет оңға айналды.

Теңгенің айырбас бағамының тұрақтануынан және инфляцияның төмендеуінен кейін Ұлттық Банк қайта қаржыландыру мөлшерлемесін үнемі төмендетіп отырды. Егер 1994 жылдың көп бөлігінде қайта қаржыландыру

мөлшерлемесі 300% болса, қазан айында ол 270% - ға дейін төмендетілді.

1995 жылы ломбард негізінде несиелер беру тәжірибесі басталды. Осы кезеңде 186.7 млн.теңге сомасына ломбардтық кредиттер берілді, бұл аукциондық кредиттердің жалпы көлемінің 1.8% - ға құрады. Желтоқсан айында ломбардтық несиелер бойынша пайыздық мөлшерлеме 65% құрады.

1996 жылдан бастап 24.10.1997 жылға дейін ломбардтық негізде несиелену жұмыс істеді. 03.01.1996 ставканың мөлшері 70 құрады және біртіндеп төмендеді. 24.10.1997 ставка 16,5 құрады. 10.11.1998 қайта қаржыландыру мөлшерлемесі 25% құрады және төмендей берді.

Экономикада болып жатқан инфляциялық процестерді ескере отырып, Қазақстан Ұлттық Банкінің Басқармасы ресми пайыздық мөлшерлемелерді өзгерту туралы бірнеше рет шешім қабылдады. 2000 жылдан 2001 жылдың соңына дейін ол 18% - дан 9% - ға дейін төмендеді%

2009 жылғы 10 тамыздан бастап Ұлттық Банк қайта қаржыландырудың ресми мөлшерлемесін жылдық 7,5% деңгейінде анықтады. Оның төмендеуі 2009 жылғы шілдеде жылдық инфляцияның 6,9% - ға дейін төмендеуімен, сондай-ақ отандық банкаралық нарықтағы нарықтық ставкалардың жалпы төмендеуімен байланысты.

2009 жылы ақша-кредит саясатын белсенді жүргізу нәтижесінде банктердің Ұлттық банк алдындағы қайта қаржыландыру қарыздары бойынша өтелмеген берешегінің көлемі азайтылды. 2009 жылдың ақпан айының соңында ол 71,4 млрд теңгені құрады (2009 жылдың қаңтар айының соңында – 440,5 млрд теңге.).

2010 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша қайта қаржыландыру мөлшерлемесі 7,0% құрады.

2011 жылы ҚР ҰБ пайыздық мөлшерлемелер дәлізі өзгертілді. Өзгерістер дәліздің жоғарғы шекарасына – ресми қайта қаржыландыру мөлшерлемесіне әсер етті. Жыл басында инфляциялық қысымның күшеюіне байланысты ҰБ 2011 жылғы 9 наурыздан бастап қайта қаржыландырудың ресми мөлшерлемесін 7,0% - дан 7,5% - ға дейін арттыру туралы шешім қабылдады.

Жекелеген банктердің сұрауы бойынша ҰБ олардың ағымдағы өтімділігін қолдау үшін қайта қаржыландыру қарыздарын берді. Бұл операциялардың мерзімі 1 айдан аспады.

2012 жылдың басынан бастап қайта қаржыландыру мөлшерлемесі төмендей бастады - 26.03.12 - 6,5%; 25.05.12 - 6,0; 27.07.12 - 5,5% (кесте 6.)

6-кесте – Ұлттық банктің қайта қаржыландыру мөлшерлемесі

Ставкины белгілеу күні (басталады)	№, ҰБУ қаулысының Директорлар кеңесі / баспасөз релизін	Басқармасы күні /	ставка мөлшері, қайта қаржыландыру (бірыңғай), %
------------------------------------	---	-------------------	--

04.06.2012	<u>№ 184 25.05.2012</u>	6,0
06.08.2012	<u>№ 232 27.07.2012</u>	5,5
01.04.2013	<u>№ 88 29.03.2013</u>	5,5
01.04.2017	<u>№ 30 24.02.2017</u>	11,0
11.04.2017	<u>№ 10 10.04.2017</u>	11,0
06.06.2017	<u>№ 16 05.06.2017</u>	10,5
18.07.2017	<u>№ 19 17.07.2017</u>	10,5
22.08.2017	<u>№ 114 21.08.2017</u>	10,25
10.10.2017	<u>№ 133 09.10.2017</u>	10,25
28.11.2017	<u>№ 144 23.11.2017</u>	10,25
16.01.2018	<u>№ 1 15.01.2018</u>	9,75
05.03.2018	<u>№ 11 05.03.2018</u>	9,5
16.04.2018	<u>№ 34 16.04.2018</u>	9,25
05.06.2018	<u>№ 96 04.06.2018</u>	9,0
10.07.2018	<u>№ 110 09.07.2018</u>	9,0
04.09.2018	<u>№ 127 03.09.2018</u>	9,0
16.10.2018	<u>№ 34 15.10.2018</u>	9,25
05.12.2018	<u>№ 166 04.12.2018</u>	9,25
15.01.2019	<u>№ 1 14.01.2019</u>	9,25
05.03.2019	<u>№ 16 04.03.2019</u>	9,25
16.04.2019	<u>№ 11 15.04.2019</u>	9,00
04.06.2019	<u>№ 19 03.06.2019</u>	9,00
16.07.2019	<u>№ 22 15.07.2019</u>	9,00
10.09.2019	<u>№ 28 09.09.2019</u>	9,25
29.10.2019	<u>№ 39 28.10.2019</u>	9,25
10.12.2019	<u>№ 43 09.12.2019</u>	9,25
04.02.2020	<u>№ 3 03.02.2020</u>	9,25
10.03.2020	<u>№ 7 10.03.2020</u>	12,00
17.03.2020	<u>№ 8 16.03.2020</u>	12,00
06.04.2020	<u>№ 15 03.04.2020</u>	9,5
28.04.2020	<u>№ 16 27.04.2020</u>	9,5
09.06.2020	<u>№ 21 08.06.2020</u>	9,5
21.07.2020	<u>№ 28 20.07.2020</u>	9,0
08.09.2020	<u>№ 38 07.09.2020</u>	9,0
27.10.2020	<u>№ 43 26.10.2020</u>	9,0
15.12.2020	<u>№ 52 14.12.2020</u>	9,0*

* бүгінгі күнге дейін

№6 кестеден көріп отырғанымыздай, бұдан әрі ресми қайта қаржыландыру

мөлшерлемесін белгілеуді Ұлттық Банк ақша нарығындағы жағдайға және инфляция деңгейіне байланысты жүргізді және 2017 жылғы сәуірде 11,0% - ға дейін көтерілді, содан кейін 2021 жылғы ақпандағы жағдай бойынша 9,00% - ға дейін төмендей бастады (1992 жылғы ақпаннан бастап қайта қаржыландыру мөлшерлемесі бойынша барлық деректер 1-қосымшада келтірілген.)

09.03.2021 ҚР Ұлттық Банкінің ақша-кредит саясаты жөніндегі комитеті базалық мөлшерлемені +/- 1,0 п.т. пайыздық дәлізімен жылдық 9,00% деңгейінде сақтау туралы шешім қабылдады, тиісінше өтімділікті ұсыну бойынша тұрақты қол жеткізу операциялары бойынша мөлшерleme 10,00% және өтімділікті алу бойынша тұрақты қол жеткізу операциялары бойынша – 8,00% құрайды. Шешім экономикадағы азық-түлік нарықтарындағы теңгерімсіздіктерге, сыртқы сектордағы жоғары белгісіздікке, сондай-ақ инфляцияны жеделдету тәуекелдерінің болуына байланысты басым инфляциялық қысымға байланысты. Халықтың инфляциялық күтулері нашар бекітілген және жоғары деңгейде қалып отыр. Сонымен қатар, тұтынушылық сұраныс тарапынан дезинфляциялық әсердің біртіндеп әлсіреуі күтілуде, бұл эпидемиологиялық жағдайдың жақсаруы жағдайында экономикалық белсенділіктің қалпына келуіне байланысты болады. 2021 жылғы ақпандағы инфляциялық фон өзгеріссіз қалып, Ұлттық Банктің болжамдарына сәйкес қалыптасты. Жылдық инфляция деңгейі 7,4% құрады (2021 жылғы қаңтарда 7,4%).

"Ресми қайта қаржыландыру ставкасы туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 24 ақпандағы №30 қаулысына сәйкес 2017 жылғы 1 сәуірден бастап ресми қайта қаржыландыру ставкасының мәні тиісті күнге белгіленген базалық ставканың мәніне теңестіріледі.

01.01.2021 ж. бастап Қазақстан Ұлттық Банкін қайта қаржыландырудың ресми ставкасы ҚР 2021 жылғы 2 қаңтардағы № 399-VI Заңына сәйкес базалық ставкамен ауыстырылды.

Бұл байланысты ақша-несие саясаты режимінің өзгеруі және Ұлттық Банк құралдарының рөлі мен орнын, әсіресе ресми қайта қаржыландыру мөлшерлемесін айтарлықтай өзгертетін инфляциялық таргеттеуге көшу. Ақша-несие саясатын жүргізу кезінде ақша құнын реттеу операциялары және сәйкесінше базалық мөлшерleme бірінші орынға шығады, ал өтімділік деңгейін реттеу үшін бұрын пайдаланылған қайта қаржыландыру мөлшерлемесінің рөлі фискалдық функцияларға ауысады.

Қайта қаржыландыру ставкасы енді тек өсімпұлдар, айыппұлдар есептеу, жоғалған пайданы есептеу кезінде қолданылады, ал бұл функция оған бұрын да тән болған. Сондықтан оны Ұлттық Банк құруы тарихи дәстүрді көрсетеді.

3. Базалық мөлшерleme

Базалық мөлшерleme Ұлттық Банктің ақша-несие саясатының негізгі құралы болып табылады, ол ақша нарығындағы номиналды банкаралық пайыздық

мөлшерлемелерді реттеуге мүмкіндік береді. Базалық мөлшерлеме деңгейін белгілей отырып, Ұлттық Банк орта мерзімді кезеңде бағалардың тұрақтылығын қамтамасыз ету жөніндегі мақсатқа қол жеткізу үшін ақша нарығының таргеттелетін (нысаналы) банкаралық қысқа мерзімді мөлшерлемесінің нысаналы мәнін айқындайды.

Ақша нарығының нысаналы банкаралық қысқа мерзімді ставкасы TONIA индикаторы болып табылады-Қазақстан қор биржасында автоматты РЕПО секторында жасалған бір жұмыс күні мерзімге РЕПО ашу мәмілелері бойынша орташа өлшенген пайыздық ставка.

Базалық мөлшерлеменің өзгеруі ақша нарығының пайыздық мөлшерлемелері мен айырбас бағамы арқылы инфляция деңгейіне әсер етеді. Мысалы, базалық мөлшерлеменің өсуі ақша нарығының пайыздық мөлшерлемелерінің өсуіне, содан кейін қаржы нарығындағы қаражаттың қымбаттауына әкеледі, бұл өз кезегінде тұтыну мен үнемдеуге қатысты халық пен кәсіпорындардың шешімдерін қабылдауға әсер етеді. Тұтынудың төмендеуі және үнемдеудің жоғарылауы инфляцияға төмен әсер етеді. Сонымен қатар, базалық мөлшерлеменің жоғарылауы ұлттық валюта бағамының нығаюына ықпал етеді, бұл өз кезегінде инфляцияға төмен әсер етеді.

Базалық мөлшерлеменің өзгеруі орта мерзімді кезеңдегі инфляцияға әсер етеді, Ұлттық Банктің бағалауы бойынша, 12 ай көкжиекте, қысқа мерзімді кезеңде оның әсері шектеулі.

Ұлттық Банк алдын ала белгіленген кестеге (кестеге) сәйкес базалық мөлшерлеме бойынша шешім қабылдайды.7).

7-Кесте-Ұлттық Банктің базалық мөлшерлемесін өзгерту

Бағаны орнату күні (басталады)	Бағасы, %	Базалық мөлшерлеме дәлізі, %
09.02.2015 ж	12.0	7,0 – 17,0
02.10.2015 ж	16.0	15,0 – 17,0
02.02.2016 ж	17.0	15,0 – 19,0
15.03.2016 ж	17.0	15,0-19,0
05/06/2016	15.0	14,0 – 16,0
07.06.2016 ж	15.0	14,0 – 16,0
12.07.2016 ж	13.0	12,0 - 14,0
16.08.2016 ж	13.0	12,0 - 14,0
04.10.2016 ж	12.5	11,5 - 13,5
15.11.2016 ж	12.0	11,0 - 13,0
10.01.2017 ж	12.0	11,0 - 13,0
21.02.2017 ж	11.0	10,0 - 12,0
11.04.2017 ж	11.0	10,0 - 12,0

06.06.2017 ж	10.5	9,5 - 11,5
18.07.2017 ж	10.5	9,5 - 11,5
22.08.2017 ж	10.25	9.25 - 11.25
10.10.2017 ж	10.25	9.25 - 11.25
28.11.2017 ж	10.25	9.25 - 11.25
16.01.2018 ж	9.75	8,75 - 10,75
06.03.2018 ж	9.5	8,5 - 10,5
17.04.2018 ж	9.25	8.25 - 10.25
05.06.2018 ж	9.00	8.00 - 10.00
10.07.2018 ж	9.00	8.00 - 10.00
04.09.2018 ж	9.00	8.00 - 10.00
16.10.2018 ж	9.25	8.25 - 10.25
05.12.2018 ж	9.25	8.25 - 10.25
15.01.2019 ж	9.25	8.25 - 10.25
05.03.2019 ж	9.25	8.25 - 10.25
16.04.2019 ж	9.00	8.00 - 10.00
06.04.2019 ж	9.00	8.00 - 10.00
16.07.2019 ж	9.00	8.00 - 10.00
10.09.2019 ж	9.25	8.25 - 10.25
29.10.2019 ж	9.25	8.25 - 10.25
09.12.2019*		
Ескерту - Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің веб-сайты		

* базалық мөлшерлеме туралы шешімнің жарияланған күні

Ұлттық Банктің базалық мөлшерлемесі бойынша шешім қабылдау процесі. Орталық банктердің үздік әлемдік тәжірибесін ескере отырып, Ұлттық банкте ақша-кредит саясаты бойынша талдау және шешім қабылдау жүйесі (fras – forecast and policy analysis system) жұмыс істейді.

Бұл жүйе сыртқы жағдайлар мен ішкі экономикадағы ағымдағы жағдайды бақылау, макроэкономикалық көрсеткіштерді сценарийлік талдау мен болжауға арналған қысқа мерзімді эконометрикалық және орта мерзімді құрылымдық модельдер, сондай-ақ ашық коммуникацияның қатаң процесі сияқты бірқатар маңызды компоненттерді қамтиды. FRAS жүйесі негізінде Ұлттық банк әр тоқсан сайын болжамды раундтар өткізеді. Олардың барысында ағымдағы жағдайды талдау өзектендіріледі және болжамды бағалау жаңартылады. Болжамды раундтардың қорытындысы бойынша жылына 4 рет базалық мөлшерлеме бойынша шешімдер қабылданады. Базалық мөлшерлеме бойынша шешімдер болжамаралық кезең деп аталатын кезеңде тағы төрт рет қабылданады.

Базалық мөлшерлеме бойынша шешімді Қазақстан Ұлттық Банкінің ақша-кредит саясаты жөніндегі комитеті жылына 8 рет қабылдайды.

Шешім қабылдау күнтізбесі. 2021 жылы базалық мөлшерлеме бойынша

шешімдер келесі күндері Нұр-сұлтан қаласы уақыты бойынша сағат 15.00-де жарияланады:

- * 25 қаңтар
- * 9 наурыз
- * 26 сәуір
- * 7 маусым
- * 26 шілде
- * 13 Қыркүйек
- * 25 қазан
- * 6 желтоқсан

Шешім нәтижелері бойынша ақша-кредит саясаты жөніндегі Комитет тиісті қаулы қабылдайды.

Шешім қорытындысы бойынша шешім қабылдаудың негізгі факторларын сипаттай отырып, базалық мөлшерлеме туралы пресс-релиз жарияланады.

Жылына 4 рет (тоқсанына 1 рет) базалық мөлшерлеме бойынша шешімдер болжамды раундтың нәтижелеріне негізделеді, оның барысында негізгі макроэкономикалық көрсеткіштердің, бірінші кезекте инфляцияның орта мерзімді кезеңге (алдағы 7 тоқсанға) болжамы жүзеге асырылады.

Ағымдағы және болжамды бағалаулардың нәтижелері, сондай-ақ ақша-кредит саясаты комитетінің базалық мөлшерлемесі бойынша шешімдердің негіздемелері "ақша-кредит саясаты туралы баяндама" басылымында ұсынылады.

Ақша-кредит саясаты туралы баяндама Қазақстан Ұлттық Банкінің коммуникациясының негізгі құралы болып табылады және базалық мөлшерлеме бойынша шешім қабылданғаннан кейін жарияланады. Бұл құжатта инфляцияға әсер ететін негізгі макроэкономикалық факторларды талдау, қысқа және орта мерзімді перспективадағы макроэкономикалық параметрлердің болжамдары, сондай-ақ базалық мөлшерлеме бойынша шешімдердің негіздемелері ұсынылады. Басылым 2004 жылдан бастап тоқсан сайын шығарылады.